

LITERATŪRAS DIENA

Ievads

Tautas literatūra, saukta arī par folkloru, ir kādas kultūras nostāsti (tradicionālās zināšanas un ticējumi), kas ir kopīgi kādai noteiktai cilvēku grupai. Vārdu folkloru 1846. gadā angļu antikvārs Viljams Džons Tomss (William John Thoms) ieviesa, lai aizstātu terminu "tautas senatne". Tā tiek nodota no mutes mutē no viena reģiona uz citu vai no paaudzes uz paaudzi mutvārdu pamācībā vai demonstrācijā. Tai raksturīgas pastāvīgas variācijas, ko nosaka atmiņa, tūlītēja vajadzība vai mērķis un individuālā talanta pakāpe. Šis neformālās zināšanas izmanto, lai apstiprinātu un nostiprinātu grupas identitāti. Tās var izmantot gan grupas iekšienē, lai paustu savu kopējo identitāti, piemēram, jaunu dalībnieku iesvētīšanas ceremonijā. To var izmantot arī ārēji, lai atšķirtu grupu no svešiniekiem, piemēram, tautas literatūras demonstrācijā kopienas festivālā.

Tautas literatūras veidi:

Tautas literatūra ir kultūras izpausmju kopums, kas ietver prozas un dzejas stāstījumus, pasakas, dzejoļus un dziesmas, mītus, drāmas, rituālus, sakāmvārdus, mīklas, nostāstus, leģendas, mutvārdu vēsturi, anekdotes, tautas ticējumus, paražas u. c., kas veido konkrētas iedzīvotāju grupas tradīcijas (tostarp mutvārdu tradīcijas), kas ir šīs kultūras, subkultūras vai grupas tradīcijas. Tas ir arī prakses kopums, ar kura palīdzību šie izteiksmes žanri tiek kopīgi izmantoti. Tautas pasakas ir vispārīgs termins, ar ko apzīmē dažādas tradicionālo stāstījumu variācijas. Šķiet, ka stāstu stāstīšana ir kultūras universālums, kas ir kopīgs gan vienkāršām, gan sarežģītām sabiedrībām. Pat formas, kādas tautas pasakas iegūst, katrā kultūrā noteikti ir līdzīgas, un salīdzinošie pētījumi par tēmām un stāstīšanas veidiem ir veiksmīgi parādījuši šīs sakarības. Tāpat tiek uzskatīts, ka tā ir mutvārdu pasaka, kas jāstāsta ikvienam.

Tautas pasakas elementi:

Tautas pasaka ir stāsts vai leģenda, kas tiek nodota no paaudzes paaudzē, parasti mutvārdu stāstījumā. Tautas pasakas bieži izskaidro kaut ko, kas notiek dabā, vai pasaka kādu patiesību par dzīvi. Tās atspoguļo kultūru, jo tās ir saistītas ar to cilvēku dzīvesveidu, kuri tās radījuši: viņu ceremonijām, iestādēm, amatiem utt. Tās pauž arī viņu uzskatus, paražas, attieksmi un domāšanas veidu.

Galvenie tautas literatūras veidi ir:

- Leģenda - tradicionāls stāsts, kas, domājams, ir balstīts uz reāliem cilvēkiem un notikumiem... stāstījumā fakti bieži vien kļūst par izdomājumu.
- Pasaka - stāsts, kas ietver fantāzijas elementus vai maģiskus tēlus, piemēram, raganas, goblinus un elfus, un atspoguļo attiecīgās kultūras vērtības un uzskatus.
- Mīts - stāsts no pagātnes, kurā iesaistīti dievi un varoņi, kas mijiedarbojas ar tiem.
- Fabulas - pasakas, kas saistītas ar dievu, dieviešu un varoņu rīcību.
- Pasakas - īsi stāsti vai dzejoļi, kuros bieži vien ir dzīvnieku tēli, kas rīkojas un runā kā cilvēki, un tie parasti beidzas ar morālu atziņu.
- Garās pasakas - bieži koncentrējas uz galveno varoni, kurš veic neiespējamus varoņdarbus
- eposi - garas stāstījuma poēmas, kas ir svarīgas kādas tautas vai kultūras vēsturei un stāsta par lielu varoni, kurš dodas bīstamā ceļojumā vai meklējumos.

CULTURA
UNIVERSALIS

Trīs dažādi tautas izteiksmes veidi ir bērnu, ģimenes un kopienas tautasdziesmas. Tautas daiļliteratūra ietver cilvēku stāstītās pasakas - tautas pasakas, pasakas, "stāstus" un pat pilsētu leģendas. Šādi stāsti ir Pinokio, Hansels un Grietele un Rapuncele. Tās visas ir pasakas, bet tās nav folklorā, jo tām ir konkrēti autori.

Tā kā tautas pasakas ir stāsti, kas tiek nodoti mutiski no paaudzes paaudzē, tās parasti ir prozā un var būt vienkāršas vai sarežģītas. To pamatā var būt galvenā ideja, vēstījums vai atziņa par dzīvi, ko stāsts pauž, tēma, nozīme un forma, un tajās var būt mītiskas pasakas, reliģiskas pasakas, piedzīvojumu stāsti, varoņstāsti, gudro stāsti, vēsturiskas pasakas, leģendas, dzīvnieku stāsti, pasakas vai komiski stāsti, kuros parasti ir kāds galvenais varonis.

Tās var būt:

-universālas tēmas - tēmas, kas atkārtojas daudzās kultūrās un dažādos laikmetos - pauž ieskatu dzīvē, kas saprotams daudziem cilvēkiem. Piemēram, labā cīņa pret ļauno.

-morāls saturs - mācība par dzīvi, kas izteikta tieši, parasti stāsta beigās.

Tautas literatūras iezīmes

1. Varoņi un varones - personības, kas ir lielākas par dzīvību un pārvar šķēršļus vai piedalās aizraujošos piedzīvojumos Bieži sastopami....mītos, leģendās, eposos.
2. Viltnieks - gudrs tēls, kas var apmānīt citus, bet bieži iekrīt nepatīkšanās Bieži sastopams....tautas pasakās un fabulās.
3. Personifikācija - tēlainas valodas veids, kurā necilvēciskiem subjektiem tiek piešķirtas cilvēciskas īpašības Bieži sastopama....mītos, pasakās
4. Hiperbola - tēlainas valodas veids, kurā tiek izmantoti galēji pārspīlējumi Bieži sastopams....garajās pasakās, mītos, eposos.
5. Dialekts - valoda, kurā runā cilvēki noteiktā reģionā vai grupā Bieži sastopams....garajās pasakās, tautas pasakās.

Nepieciešamie materiāli

Papīrs un zīmuļi, krāsas, youtube, video prezentācijas, mākslas projekti, lomu spēles/dramatizēšana

Instrukcija soli pa solim

Mērķi

Tautas literatūra ir svarīga mūsdienu mācību programmas sastāvdaļa ne tikai tās literāro vērtību dēļ, bet arī tāpēc, ka tā spēj iepazīstināt skolēnus ar dažādām kultūrām, ticību un dzīvesveidu daudzveidību.

Skolēni tiks iepazīstināti ar iepriekš aprakstīto tautas literatūras jēdzienu. Mēs viņiem paskaidrojam, ka viņiem tiks piedāvāti dažādi dažādu valstu tautas stāsti (īsi teksti). Izmantojot darbnīcas aktivitātes, skolēni varēs:

- atpazīt tautas pasakas galvenos elementus.

- salīdzināt/atšķirt dažādu kultūru tautas pasakas, lai paplašinātu zināšanas par pasaules kultūrām un tradīcijām.
- salīdzināt vēsturiskās pasaules kultūras ar mūsdienu kultūrām
- attīstīt dažādu kultūru un ticējumu izpratni un novērtēt dažādas kultūras un tradīcijas, izmantojot folkloru un tautas pasakas.
- demonstrēt izpratni par žanriem, atbildot uz jautājumiem
- noteikt žanra unikālās īpašības: mīts, tautas pasaka, folklorā un pasaka.
- izmantot tīmekļa rīkus, lai piekļūtu informācijai par dažādām kultūrām
- izmantot tīmekļa rīkus, lai rakstītu oriģinālus mītus, tautas pasakas un pasakas.
- iesaistīties pieredzes aktivitātēs, kas ietver mākslas projektus, lomu spēles/dramatizēšanu.
- sekot rakstīšanas procesam, lai radītu rakstu un attīstītu radošās, prosociālās, sadarbības un tekošā teksta prasmes, radot savu tautas pasaku un daloties ar klasesbiedriem.

Aktivitātes prezentācija

Iepazīstiniet skolēnus ar tautas pasakas elementiem, izmantojot diskusiju un vizuālos palīg līdzekļus, izmantojot youtube vai video prezentācijas. Sadaliet skolēnus 3 mazākās grupās. Katrai skolēnu grupai iedaliet tautas pasaku no citas kultūras/valsts. Skolēni lasīs klusumā un pēc tam aizpildīs tautas pasakas izpētes lapu, kurā norādīs visus stāsta elementus. Pēc tam skolēni uzrakstīs savu tautas pasaku, apvienojot d elementus. Pēc tam skolēni dalīsies savos stāstos ar klasi, veidojot mutisku/rakstisku prezentāciju, izmantojot mākslas projektu (zīmējumu) vai lomu spēli/dramatizējumu.

Instrukcija skolēniem

Saņemiet tautas pasaku no citas kultūras/valsts. Izlasiet pie sevis klusumā un pēc tam aizpildiet tautas pasakas izpētes lapu, kurā norādiet visus izlasītā stāsta elementus. Mēģiniet atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- Kurš stāsts jums patīk vairāk? Kāpēc?
- Kādas ir stāstu galvenās nozīmes?
- Kādas stāstu īpašības jums šķiet pievilcīgas?
- Kādas ir to līdzības?
- Kādas ir to atšķirības?
- Ko jūs varat pateikt par katras valsts kultūru?
- Kādus dažādu stāstu elementus jūs varētu izmantot, lai uzrakstītu savu tautas stāstu?

Pēc tam dalieties ar savu stāstu ar klasi mutiskā / rakstiskā prezentācijā, izmantojot mākslas projektu (zīmējumu) vai lomu spēli/dramatizējumu.

Piemēri no Eiropas un citām valstīm

Grieķija

Saule un Vējš

Reiz sen senos laikos Saule un Vējš uzsāka lielu diskusiju par to, kurš no abiem ir spēcīgākais.

"Es," sacīja Saule.

"Nē, es," sacīja Vējš.

Un viņi bija tik spītīgi, ka neviens no viņiem nepadevās otram.

Bet šādā veidā nekāds secinājums netika izdarīts un arī nekad netiks izdarīts, jo viņi abi bija tik spītīgi.

- Iesaku saderēt! beidzot teica Vējš.

- Kādu derību? Saule jautāja.

- Izvēlēties cilvēku un kurš no mums tiks viņam izģērbties, tas būs stiprākais.

- Es pieņemu derības! teica Saule.

Pēc brīža parādījās vīrietis, kurš staigāja viens.

Vējš sāka spēcīgi pūst.

Ceļnieks nolieca galvu un sakrustoja rokas uz krūtīm, lai pasargātu sevi no Vēja.

Vējš pūta stiprāk un ceļnieks savilka drēbes ciešāk. Tā kā Vējš pūta arvien stiprāk, nabaga vīrs izņēma vilnas segu, ko nesa maisā, un ietinās tajā, lai viņam nebūtu auksti.

Jo stiprāk pūta Vējš, jo ciešāk ceļnieks ietinās segā.

Beigās Vējam apnika un tas pārstāja pūst.

Viņš pagriezās pret Sauli un sacīja viņam:

– Tagad tava kārta mēģināt viņu izģērbt.

Saule uzspīdēja debesīs, tiklīdz Vējš pārstāja pūst, un tūdaļ ceļnieks noņēma segu un ielika to maisā.

Saule spīdēja spēcīgāk, un ceļnieks atpogāja drēbes.

Bet Saule kļuva arvien spožāka, un ceļnieks, kurš bija sācis svīst, sāka vienu pēc otra novilkat drēbes, līdz beidzot palika kails un paskatījās apkārt, vai tuvumā nav kāds koks, kura ēnā patverties.

Bet tā kā viņš nevarēja atrast koku, viņš iekrita upē, kas atradās netālu no viņa, un palika ūdenī, līdz Saule lēnām samazināja savu spožumu.

-Tu esi stiprākais! Vējš atzinās, atvadoties no Saules.

Francija

Cikāde un skudra. Autors Žans de la Fonteins, atdzejojis Evalds Valters

Vasariņu sisenis

Tikai dziesmās cizinājis.

Nāk jau bargais Ziemnesis,

Grūti cizītim nu gājis:

Ne knisīša ēdis pats,

Galīgs bads.

Posts! Pie skudras aiztipājis,

Sābrei sirdi vaļā klājis,

Lūdzis, lai šim palīdzot,

Dažus graudus aizdodot.

— Cizī! Nākam vasa riņā

Parāds atdots katrā ziņā!

Augustā, dievvārds! Tad būs,

Procentus pat gūsit jūs. —

Skudra vis nav aizdevēja,

Tā ir viņas vājā spēja.

— Ko ta' darījāt līdz šim? —

Viņa jautā cizītim.

— Naktīm, dienām, piedodiet,

Cizī! dziedāju pārlieku.

— Dziedājāt? Man darāt prieku.

Labi, tagad varat diet.

Zaķis un Bruņurupucis. Autors Žans de la Fonteins, atdzejojis Evalds Valters

Mums nevajaga skriet, bet vienmēr laika iet.

Lūk, bruņurupucis to zaķim pierādīja.

— Nu, saderam, — tas činkst, — es ātrāk būšu, šķiet,

Pie mērķa nekā jūs. — Ko! — zaķis pablisnīja.

— Ko! Ātrāk tāds par mani skries!

Šķiet, smadzenēs jums kāda klija...

Vai, onkul, neder ārstēties?

Un ieņemt kādu eņģeveru?

CULTURA
UNIVERSALIS

— Vai ņemt vai ne, es tomēr deru. —

Tad šie ikviens tur nolika

Pie mērķa balvu. (Kāda viņa?

Nav svarīga te balvas miņa.)

Tur tiesneša pat nebija.

Bet zaķis nesteidzās. Vai viņš ar kaunu sāks,

Viņš! Kuru suņi nepanāks!

Tur četri soļi tam, lai papūlas tik šis.

Ēd, acis bola, guļ, rit mirkļi mūžu skaitā ...

Bet bruņurupucis ...

let lēnā senatora gaitā;

Tas lēnā solī steidzas, kust.

Ja zaķis tūlīt skries — no uzvaras maz prieka,

Tā viņa slava pat var zust,

Un goda netiks tam nenieka.

VĒL ganās, klausās, atpūšas,

VĒL dažiem priekiem nododas.

Kad bruņurupucis jau klāt, kā saderējis,

Un jau pie mērķa ierodas,

Nu arī zaķītis kā bulta turpu skrējis,

Bet gan par vēlu bijis tas.

Tur pirmais — rupucis. —Nu re, — šis teic, —kā gāja!

Jums mani uzvarēt? Nekad!

Kur jūsu ātrums der? Un kā jums ietu tad,

Ja jānes līdz vēl būtu sava māja?

Žans de la Fontens ir 17. gadsimta franču autors un dzejnieks, kurš pazīstams ar savām fabulām un pasakām. Fonteina fabulas ir viens no lielākajiem franču literatūras šedevriem. Šeit iekļautajās fabulās ir attēloti dzīvnieki un ietverta morāle.

Atdzejojums no La Fontaine, Jean de, 1621.-1695. (1985), Lafontēna fabulas. Izdevniecība «Liesma».

Latvija

Zvēri un abras taisītājs

CULTURA
UNIVERSALIS

Reiz dzīvoja vecs vīriņš, abru taisītājs. Reiz viņam pietrūka maizes. Bet kaimiņu saimnieks sacīja: - Uztaisi man jaunu abru, tad maizi iedošu!

Labi. Vīriņš uztaisīja prāvu abru un nesa kaimiņam. Bet tai dienā bija briesmīgi karsts laiks, nesamais smags, vīriņam spēka pamaz. Tādēļ viņš nolikās mežā zem kupla ozola atpūsties, bet abru uzlika virsū kā apsegu.

Te pēc kāda laika atskrēja zaķis, nosēdās uz abras un brīnījās: - Tavu jauku galdiņu, tikai nekā nav virsū!

Pa brītiņu attecēja lapsa, nosēdās uz abras blakus zaķim un brīnījās: - Tavu jauku galdiņu, tikai nekā nav virsū!

Vēl pēc brītiņa atskrēja vilks, nosēdās uz abras lapsai blakus un brīnījās: - Tavu jauku galdiņu, tikai nekā nav virsū!

Pa brītiņam atnāca vēl lācis, notupās uz abras vilkam blakus un brīnījās:

Tavu jauku galdiņu, tikai nekā nav virsū!

Tā nu sēdēja, sēdēja visi, kamēr attapās: vai nevarētu kādu maltīti sagādāt?

Lācis sacīja: - Zinu mežā brangu bišu stropu, to es atnesīšu.

Vilks sacīja: - Zinu kūti treknu aunu, to es atnesīšu.

Lapsa sacīja: - Zinu sētā brangu zostēviņu, to es atnesīšu.

Zaķis iesaucās: - Zinu dārzā smagu kāpostgalviņu, to es atnesīšu.

Katrs aizgāja uz savu pusi. Pēc brīža lācis atstiepa stropu un nosvieda uz abras, ka noblīkšķēja vien. Tad vilks atnesa aunu, lapsa – zostēviņu un zaķis – kāpostgalviņu.

Sāka mieloties. Te vīriņš zem abras sakustējās, lācis nobijies iesaucās: - Kas to galdiņu kustina?

Neviens neatsaucās, un visi ēda tik tālāk.

Pēc brītiņa vīriņš atkal sakustināja abru, vilks iesaucās: - Kas to galdiņu kustina?

Neviens neatsaucās, un visi ēda tik tālāk.

Pēc brītiņa vīriņš atkal sakustināja abru, lapsa iesaucās: - Kas to galdiņu kustina?

Neviens neatsaucās, un visi ēda tik tālāk.

Pēc brītiņa vīriņš zem abras apgriezās uz otriem sāniem, abra stipri sakustējās. Zaķis sabijies iesaucās: - Kas to galdiņu kustina? Te vairs nav labi, bēgsim!

Un tā aizbēga visi – katrs uz savu pusi. Bet vecajam abru taisītājam palika medus, gaļa, kāposti. Par abru tas vēl no kaimiņa dabūja maizi – nu varēja dzīvot bez bēdu.

Polija

Leģenda par Vāveles pūķi

Karalim bija skaista meita Vanda. Viņi dzīvoja bezrūpīgu un laimīgu dzīvi, un labklājība plūda cauri pilsētai. Kādu dienu debesīs parādījās milzīgs pūķis. Tam bija lieli spārni, un tā biezās bruņas pretojās bultām. Ignorējot cilvēkus, kuri mēģināja viņu padzīt, viņš apmetās alā zem kalna. Viņš šad un tad ēda lopus.

Cilvēki pamazām sāka pamest pilsētu, tā pakāpeniski iztukšojās. Bezpalīdzīgais karalis lūdza bruņinieku palīdzību - bet tie pārdrošnieki, kas ieradās alā ar nolūku nogalināt pūķi, tika nekavējoties apirti. Par pūķi ieinteresējās arī gudrais kurpnieks Skuba. Darbnīcā, kurā strādāja, viņš no aitādas izgatavoja aitam līdzīgu lelli, piepildīja to ar sēru no akmeņlauztuvēm un aiznesa pie pūķa alas.

Atgriezies viņš visiem pastāstīja par savu plānu. Ikviens bija ļoti ziņkārīgs redzēt, kā briesmonis rīkosies. Kad pūķis pamodās, tas tūdaļ aprija aitas lelli. Drīz viņa zarnās sāka burbuļot uguns. Sērs radīja viņam lielas sāpes un dedzinošu sajūtu kaklā. Lai remdētu slāpes, viņš dzēra Vislas ūdeni, līdz pārsprāga. Laimīgie cilvēki satvēra Skubu rokās un aiznesa pie karaļa Kraka, kurš viņam sniedza savas meitas Vandas roku.

Skulptūra, kas stāv pie upes Vāveles pils pakājē, pie ieejas Pūķa midzenī, atgādina par pūķa pieveikšanu.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:146_krakow.JPG

Janošiks, poļu leģenda

Sensenos laikos Tatru kalnu apgabalā dzīvojošie bija nabadzīgi un izsalkuši, jo mantkārīgie saimnieki no viņiem iekasēja netaisnīgu nomas maksu. Saimnieki nolīga karavīrus, lai tie atņemtu aitas un labību no cilvēkiem, kuri nevarēja samaksāt nomu.

Kādu dienu jauns vīrietis vārdā Janosiks satika bagātu vīrieti, kurš kāpa kalnā kopā ar diviem saviem karavīriem. Viens no karavīriem mēģināja viņu nogrūst no kalnu takas. Janosiks nekāpa nost no ceļa. Viņš notrieca kausli, un kauslis nokrita no nogāzes. Kad viņam uzbruka otrs karavīrs, Janošiks viņu pagrūda un arī viņš nokrita no kalna. Tad Janosiks paņēma bagātnieka smago somu, kas bija pilna ar naudu, ko vīrs savāca no nabaga ļaudīm, un nostūma arī viņu no ceļa. Trīs vīrieši tagad gulēja gravā!

Janošiks iedeva naudu nabadzīgām badu cietušām ģimenēm. Viņam bija jāslēpjas kalnos, jo viņš zināja, ka karavīri viņu meklēs. Kāpjot kalnā, viņš pamanīja trīs raganas ejam aiz viņa. Raganas sacīja Janošikam, ka ir viņu vērojušas un zināja, ka viņš nogrūda no kalna karavīrus un nozadzis naudu. Bet viņas redzēja, kā viņš naudu atdeva nabadzīgām ģimenēm, un uzskatīja viņu par varoni. Viņas piedāvāja viņam palīdzēt. Katra no raganām viņam uzdāvināja maģisku dāvanu – viena bija vilnas krekls, kas aizturēja jebkuru lodi vai bultu, otra bija sarkana ādas josta, kas viņam palīdzēja skriet ātrāk nekā jebkuram citam cilvēkam, un trešā dāvana bija kalnā kāpēju cirvis ar garu rokturi, kas ļautu viņam uzkāpt stāvās klintīs un virsotnēs, kur neviens nevarētu sekot.

Drīz Janosiks kļuva par laupītāju grupas vadoni; tie aplaupīja bagātos un deva naudu nabadzīgajiem cilvēkiem. Zemes īpašnieki, kuri baidījās no Janošika, piedāvāja milzīgu atlīdzību par viņa sagūstīšanu, taču raganu dāvanas padarīja to par neiespējamu.

Kāda sieviete, kas dzīvoja kalnos un pazina Janošiku, pastāstīja karavīriem par trim dāvanām, ko raganas viņam bija sagādājušas. Kādu nakti sieviete nozaga dāvanas un iekūra uguni kalna nogāzē, lai signalizētu karavīriem, ka viņa tās ir sadedzinājusi.

CULTURA
UNIVERSALIS

Kad ieradās ienaidnieki, Janošikam vairs nebija burvju spēka. Viņš drosmīgi cīnījās, bet tika nogādāts cietumā. Karavīri apsolīja sievietei naudu, ja viņa palīdzēs sagūstīt Janošiku, taču viņi bija negodīgi karavīri un paturēja atlīdzību. Sievietei nācās bēgt. Viņa nomira nabadzībā svešā zemē. Savukārt Janošiks aizbēga un joprojām dzīvo kalnos, aplaupot bagātos un dodot nabagiem.

<http://geowonderland.blogspot.com/2014/03/janosik-polish-legend.html>

Vladislavs Skočilass (poļu mākslinieks), Janošika galva, apm. 1917. Koka gravējums. Karkovas Saktworks muzejs Veličkā.

Vladislavs Skočilass (poļu mākslinieks), Janosiks, kokgravējums. Uzraksts saka: Janosika imię nigdy nie zaginie (lv: Janosika vārds nekad nemirs), Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, <http://pinakoteka.zascianek.pl/Skoczylas/Index.htm>

Leģenda par Popielu

Pirms neilga laika Krušvicā pie Goplo ezera pilī dzīvoja princis Popiels ar savu sievu, vācu princesi Gerdu. Viņiem abiem patika spēlēt, un viņi nerūpējās par saviem pavalstniekiem. Popiels sagādāja bažas arī saviem tēvočiem, Lielpolijas bruņiniekiem. Viņi brīdināja viņu, ka viņam jā rūpējas par savu īpašumu, bet viņš viņus neklausīja. Viņš pavadīja laiku medībās kopā ar sievu, neinteresējoties par savu pavalstnieku lietām vai sienu stāvokli, kas aizsargā apmetni pret barbaru cilšu iebrukumiem.

Ļaunā hercogiene, sarūgtināta par Popiela onkuļu mudinājumiem, ieteica viņam sarīkot dzīres, uzaicināt visus savus onkuļus un ieliet viņu vīnā indi. Viņi tā arī darīja –onkuļi ieradās uz mielastu un uzsauca tostu un pēc brīža viņi nokrita miruši uz grīdas. Naktī hercogiene lika kalpiem iemest līķus ezerā. Viņa bija pārliecināta, ka neviens neuzzinās, kas noticis.

Neviens neizdzīvoja, tāpēc Popiels varēja baudīt troņa pārņemšanu, kļūstot par karali.

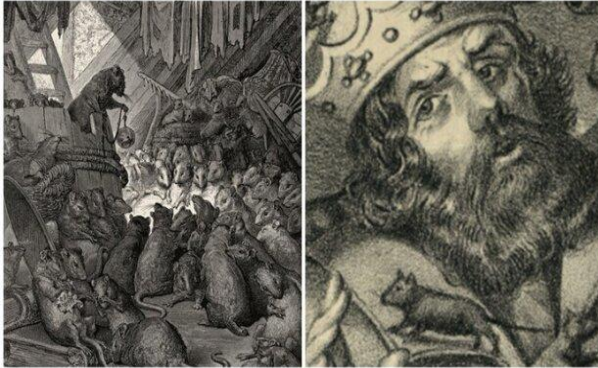
Pēc dažām dienām no viņa radnieku ķermeņiem izšķīlās peles un sāka pulsēties ap pili. Ar katru stundu viņu bija arvien vairāk: viņi ar varu iespidās, un viņu čīkstēšana drīz vien bija dzirdama katrā pils istabā. Popiels un viņa sieva pārcēlās uz salu ezerā un atrada patvērumu vecā tornī.

Peles viņiem sekoja. Viņi grauza laivas dibenu, lai neviens nevarētu aizbēgt no salas. Viņi uzkāpa tornī, metās pie Popiela un viņa sievas un tos aprija.

Pienāca ziema, un Krušvicas apkārtnē bija mierīga. Taču cilvēkus satrauca pilī valdošais klusums. Daudzas dienas neviens nebija iznācis vai no skursteņa nākuši dūmi. Beidzot jaunais zemnieks uzdrošinājās doties uz pili un atnesa biedējošu un priecīgu ziņu:

- Princis ir miris! Tornī ložņā tikai peles! Paskaties, kas palicis pāri pēc Popiela!

Tāds bija sods par blēdīgu un nežēlīgu slepkavību, par cilvēku mocīšanu, un ezers, kas naktī skalojas krastā, atgādina šo stāstu. Vecais tornis joprojām stāv uz Goplo ezera – lai neviens neaizmirstu par sodu, ko saņēma Jaunais pāris, to sauca par Peļu torni.

<https://kraj.life/kultura/2118-4choc-o-tej-legendzie-slyszeli-wszyscy-to-do-dzis-nie-wiadomo-czy-jest-w-niej-ziarno-prawdy-naukowcy-glowia-sie-nad-istnieniem-krola-popiela>

Spānija

Patufets

Reiz sen senos laikos dzīvoja ļoti, ļoti mazs zēns. Viņa vārds bija Patufets. Viņš bija gudrs bērns un strādīgs. Kādu dienu, kad viņa mamma gatavoja pusdienas, viņa teica:

-Patufet, tagad es eju uz veikalu nopirkt safrānu, ko pievienot rīsiem. Neej ārpus mājas.

-Mammu, ļauj man aiziet uz veikalu! Lūdzu!- Patufets teica

-Tu nevari iet, Patufet. Tu esi tik mazs, ka cilvēki uz ielas tevi neredz. Un cilvēki uzkāps tev virsū – mamma teica.

- Es dziedāšu dziesmu, un, ja cilvēki mani neredzēs, viņi mani dzirdēs. Lūdzu, ļauj man iet! Lūdzu!

-Labi, bet dziedī skaļi.

Mamma viņam iedeva 1 centa monētu, un Patufets devās uz veikalu un dziedāja šādi:

Patim, patam, patum

Vīri un sievas, lūdzu, uzmanieties

Patam, patam, patum

Neuzkāpiet Patufetam.

Visi cilvēki klausījās dziesmu, bet neviens nevarēja redzēt zēnu, jo viņš bija ļoti mazs.

Kad viņš ieradās veikalā, viņš teica:

-Lūdzu, vienu centu safrāna!

-Kas prasa safrānu? Es nevienu neredzu, - teica veikala pārdevēja.

- Vienu centu safrāna Patufetam, lūdzu, - viņš atkal teica.

Veikala pārdevēja ieraudzīja monētu un aiz tās mazu, mazu zēnu. Viņa iedeva viņam mazliet safrāna.

Patufets atgriezās mājās, dziedot:

Patim, patam, patum

Vīri un sievas, lūdzu, uzmanieties

Patam, patam, patum

Neuzkāpiet Patufetam.

Pa ceļam sāka līt. Viens piliens, divi pilieni, trīs pilieni... un sākās īsta lietusgāze. Patufet atrada pajumti zem kāpostiem, lai nesalītu. Bet, ak vai! Pienāca vērsis un ar vienu kumosu viņš norija kāpostus, Patufetu un viņa grozu. Viss nokļuva viņa kuņģī!

Tētis devās mājās. Viņš bija ļoti noraizējies:

-Kāpēc tu man neatnesi manas pusdienas? - viņš jautāja sievai

-Kur ir Patufets? Vai viņš negāja un neatnesa? -Patufeta māte atbildēja-. Ak! Nabaga mēs! Mans Dievs! Mūsu bērns ir pazudis!

Mamma un tētis izgāja laukā viņu meklēt, un viņi kļiedza:

-Patufet, kur tu esi? Patufet, kur tu esi?

Un Patufets teica:

-Vērša vēderā, kur silts un sauss! Kad vērsis palaidīs gāzes, Patufets tiks laukā.

Bet viņi viņu nedzirdēja un turpināja kliegt:

-Patufet, kur tu esi? Patufet, kur tu esi?

Un Patufets teica:

-Vērša vēderā, kur silts un sauss! Kad vērsis palaidīs gāzes, Patufets tiks laukā.

Bet viņi nedzirdēja Patufetu un izmisīgi kļiedza un kļiedza:

-Patufet, kur tu esi? Patufet, kur tu esi?

Un Patufets teica:

-Vērša vēderā, kur silts un sauss! Kad vērsis palaidīs gāzes, Patufets tiks laukā.

Tad, viņu sadzirdējuši, viņi iedeva vērsim daudz siena.

Beigās, kad viņš bija labi paēdis un paēdis, viņš palaida gāzes:

<<PRRRR!>>

un Patufets tika laukā!!!

Un, kā parasti beidzas pasaka angļu valodā, viņi dzīvoja laimīgi līdz mūža galam!

Vai, kā mēs sakām katalāņu valodā: es vet aquí un gat, i vet aquí un gos, vet aquí un conte que s'ha fos.

Kas nozīmē: Un bija kaķis, un bija suns, un bija stāsts, kas izgaisa.

Āfrika

Kolibri

Putni gribēja ievēlēt karali. Viņi domāja, kāpēc cilvēkiem un dzīvniekiem var būt karalis, bet mums nav? Tāpēc viņi sapulcējās klajumā, lai izlemtu.

"Izvēlēsimies strausu, tas ir lielākais putns!", atskanēja balss.

"Nē, viņš nevar lidot."

"Tad ērglis, kuram ir asākais skatiens!"

"Nē, viņš ir ļoti neglīts."

"Grifs, kuram ir visspēcīgākie spārni!" -

"Grifs ir netīrs, tas briesmīgi smird."

"Pāvs, kas ir skaists!"

"Viņam ir sliktas kājas, tāpat arī balss."

"Pūce, kas redz tumsā!"

"Pūce dienā ir bezjēdzīga, tā nevar izturēt gaismu."

Pienāca nakts, un viņi joprojām nevarēja vienoties. Tad Klījāns iekliedzās: "Sacentīsimies!
"Kas spēs pacelties virs mākoņiem, tas kļūs par karali!" "Jā, jā, jā!" putni čivināja. Tika dots signāls, un visi kopā laidās augstu debesīs.

Grifs lidoja veselas trīs dienas bez apstāšanās, tas bija gandrīz sasniedzis sauli. Trešās dienas beigās viņš skaļi iesaucās: "Es lidoju augstāk par visiem, es esmu karalis!"

"Chiu-chiu-chiu-chiu," viņš dzirdēja kori virs sevis. Viņš pacēla galvu, un ko redz! Kolibri viņu bija apsteidzis. Tas bija uzķēries, nevienam nemanot, uz grifa spārna un nebija nokritis, jo bija viegls kā spalviņa. "Chiu-chiu-chiu-chiu! "Es esmu sasniedzis augstāk, es esmu karalis!" - dziedāja Kolibri.

Grifs lidoja vēl vienu dienu, turpinādams celties pret sauli. "Es esmu pacēlies virs jums visiem, es esmu karalis," viņš kiedza.

"Chiu-chiu-chiu-chiu! "Es esmu pacēlies augstāk, es esmu karalis!"

Piektajā dienā grifs turpināja lidot. "Neviens nevar pacelties augstāk par mani!" viņš sauca. "Es esmu karalis!"

"Chiu-chiu-chiu-chiu!", Kolibri dziedāja viņam virs galvas. "Es esmu sasniedzis augstāk, es esmu karalis!"

Grifs bija noguris un piezemējās uz Zemes. Visi putni bija dusmīgi. Kolibri vajadzēja sodīt par to, ka viņš tos izsmēja. Tie lidoja pāri viņam, un viņš tikai paspēja paslēpties peļu ligzdā. Kā viņi to no turienes izvilktu? Kādam vajadzēja to apsargāt un noķert, tiklīdz tas izlidoja ārā.

"Pūcei jābūt sardzē! "Viņai ir vislielākās acis, un viņa redz tumsā!", putni kiedza.

Pūce ieņēma pozīciju peles cauruma priekšā. Viņa sargāja ligzdu visu nakti. Bet ātri iestājās rītausma, un karstā saule izplatīja tādu siltumu, ka pūce aizmiga.

Kolibri paskatījās un ieraudzīja, ka pūce guļ, un frrrt!, izspruka ārā. Kad putni ieradās, lai Kolibri sodītu, peles caurums bija tukšs. "Chiu-chiu," viņi dzirdēja no augšas. Viņi pacēla galvu un ieraudzīja uz augstākā zara sēdošu spārnoto putnu.

Visvairāk dusmojās baltais krauklis. Viņš pagrieza putniem muguru un kļiedza: "Mēs neesam cienīgi ievēlēt karali. Tāpēc es vairs neizteikšu ne vārda." Un no tās dienas baltais krauklis vairs nerunāja. Pat ja viņš ir ievainots, viņš neizdod ne skaņas.

Ķīna

Platcs

Reiz seši zaķi dzīvoja mazā ezeriņa krastā papaiju mežā. Kādu dienu papaija iekrita ūdenī, un atskanēja "platcs".

Zaķi, kuri nekad iepriekš nebija dzirdējuši šādu skaņu, ļoti nobijās un sāka skriet apkārt, lai paslēptos. Lapsa, kas ieraudzīja tos skrienot, jautāja, kas notiek. "Platcs tuvojas," zaķi atbildēja, turpinot skriet. Lapsa izbijās un arī sāka skriet. Kāds pērtiķis, kas sēdēja uz koka, ieraudzīja, ka lapsa skrien pārbiedēta, un jautāja, kas notiek. "Platcs tuvojas," sauca lapsa, ne mirkli neapstājoties.

Nedomājot pērtiķis sāka lēkāt no zara uz zaru, tad piezemējās uz zemes un mēģināja paslēpties starp krūmiem un kokiem, it kā viņu vajātu pūķis.

Šī ziņa no mutes mutē tika nodota visiem meža dzīvniekiem. Beigu beigās visi dzīvnieki skrēja glābties. Brieži slīdēja pāri šķēršļiem, bifeļi skrēja tik ātri, ka pacēla putekļu mākoņus, ziloni un degunradži pieplaka uz zemes. Lāči, leopardi, tīģeri un lauvas visi vienkopus lidoja mežā, bet aiz tiem tuvojās mežacūkas rūkdamas. Dzīvnieki skrēja uz kalna pakāji, kur atpūtās vecs lauva.

Kas ar jums ir noticis, ka jūs tā skrienat? viņš uz viņiem kļiedza.

"Platcs tuvojas," atbildēja viens no dzīvniekiem un turpināja skriet, lai paslēptos.

"Platcs? Kas viņš ir? Kur viņš ir?"

"Kā to var zināt?" dzīvnieks atbildēja aizrējis elpu.

"Tāpēc mums nav jāsteidzas. Mums vispirms ir jādomā," teica lauva un turpināja: "Kur tu par viņu dzirdēji?"

"Tīģeris gāja garām un pastāstīja man."

Tagad dzīvnieki stāvēja un vēroja sarunu. Vecais lauva jautāja tīģerieni, bet viņa to bija dzirdējusi no leoparda, kurš to bija dzirdējis no lāča, kuram to bija teicis zilonis, kuram to bija teicis degunradzis... un tā tika izjautāti visi dzīvnieki, bet neviens nezināja neko konkrētu par Platcu. Beigu beigās lapsa teica, ka viņa to dzirdējusi no sešiem ezera zaķiem. Lauva paskatījās uz sešiem zaķiem, gaidot viņu atbildi.

"Mēs viņu dzirdējam savām ausīm. "Viņš bija ezerā," teica zaķi. "Jūs viņu dzirdējat, bet neredzējat, vai ne?" - teica lauva un ierosināja visiem kopā doties pie ezera, lai stātos pretī Platam. Kad viņi nonāca pie ezera, pūta spēcīgs vējš, un ūdenī iekrita papaija. Platz!

"Lūk, tas ir Platzcs," teica lauva. "Kas noticis, tu neskriesi, lai glābtos?"

Taču šoreiz neviens nekustējās. Viņi tikai dusmīgi skatījās uz sešiem zaķiem.

Irāna

Muļīgais karalis

Reiz dzīvoja kāds karalis, kuru interesēja tikai tas, kā pieskarties mēnesim. Un kādu dienu viņam ienāca prātā ideja. Viņš sasauca visus galdniekus valstī un sacīja:

"Es gribu, lai jūs uzbūvējat man torni augstu līdz debesīm."

"Kā tas notiks?" - jautāja namdari.

"Tas ir jūsu darbs," viņš sacīja. "Un, ja jūs to nedarīsiet, es jūs sodīšu."

Tā kā viņiem nebija citas izvēles, namdari savāca visu tiem pieejamo koksni un uzcēla augstu torni.

"Es gribu, lai tas būtu vēl augstāks," sacīja ķēniņš, kad ieraudzīja torni.

Namdari nocirta visus kokus, savāca visu koksni un uzcēla tik augstu torni, ka tā virsotne pazuda mākoņos.

Ķēniņš domāja, ka tagad viņš varētu sasniegt mēnesi. Viņš sāka kāpt un kāpt tornī, līdz sasniedza tā virsotni.

"Vēl nedaudz koka," karalis kļiedza no vietas, kur viņš atradās.

"Koka vairs nav. Visi koki, kas bija mūsu pilsētā, tika nocirsti, lai uzceltu šo torni."

"Labi, paņemiet dažus dēļus no torņa pamatnes un nāciet, lai piesistu tos šeit. "Ja es uzkāpšu uz tiem, es pieskaršos mēnesim."

Namdari negaidīja un sāka pārvietot dēļus no torņa pamatnes, kā karalis viņiem pavēlēja. Pēc brīža atskanēja ļoti skaļš "krakšķis", un neprātīgais ķēniņš, kurš gribēja pieskarties mēnesim, atradās guļam uz zemes.